

КЗ «Загальноосвітня школа І ступеня №5 ВМР»

Тренінг для батьків дітей з особливими освітніми потребами

«Ефективне спілкування батьків з дітьми з ООП»

Підготувала: Баришева Л.В.

Вінниця, 2021р.

Очікувані результати тренінгу:

- формувати толерантне ставлення до впровадження інклюзивної освіти в освітні заклади;
- стимулювати педагогів та батьків підвищувати соціальний статус дитини з особливими освітніми потребам;
- наочно продемонструвати соціальні, психологічні, емоційні зв'язки, що забезпечують необхідні умови для успішної соціалізації й розвитку дитини в сім'ї;
- ознайомити із способами психічної саморегуляції та активізації особистісних ресурсів батьків дітей з особливими освітніми потребами.

План і хід тренінгу

1. Вступне слово. Знайомство.

- Для початку пропоную познайомитись. Перед Вами лежать кольорові смужки. Оберіть колір, який Вам подобається. Напишіть на аркуші своє ім'я, яким би вони хотіли, щоб до Вас звертались під час нашого тренінгу та подаруйте «тепле», «позитивне» слово, що починається на першу букву Вашого імені.

Кожен учасник представляється, вказуючи написане ім'я (наприклад: Ольга – оптимізм, Тетяна – тепло та ін.).

2. Вправа «Ідеальна дитина – ідеальні батьки».

- Пригадайте час, коли кожен із нас очікував на народження дитини. Ми уявляли, якою вона буде. Перед Вами лежить чистий аркуш паперу. Поділіть його навпіл. На лівій половині аркуша опишіть ідеальну, на Вашу думку, дитину, а на правій - ідеальних батьків.

Бажаючи зачитують свої описи.

- А хто знає таких людей? Чи існують вони в природі?

- Ідеальних людей немає. Розірвіть листочки з описами і прийміть своїх дітей і себе самих такими, якими Ви є.

- Це перша важлива порада для усіх батьків, а особливо для батьків, у яких народилась дитина з особливими потребами. На жаль, кількість дітей з

відхиленнями у розвитку, щороку збільшується. За даними Європейської академії дитячої інвалідності, у будь-якій країні світу 2-3% усіх дітей - це діти з особливими потребами, ще 10-20% - діти, які підлягають постійному медико-педагогічному супроводу.

- У Новій українській школі заохочується інклюзивна освіта. Для учнів з особливими потребами створюються умови для навчання спільно з однолітками.

3. Гра «Павутинка».

- Пропоную гру « Павутинка». Утворіть коло. *(Один із гравців тримає клубок.)* Назвіть слово, яке відноситься до інклюзивної освіти та передайте клубок іншому гравцеві.

У ході гри утворюється своєрідна павутинка.

- Сплетена павутинка об'єднала нас, але водночас створила перепони – це різні умовності, консервативні погляди, звичні усталені форми роботи, яких ми часто дотримуємося, сліпо, не аналізуючи їх, боячись вийти за «межі», відійти від шаблону, спробувати щось нове.

4. Інтерактивна вправа «Шість капелюхів».

- Тож настав час відкинути пасивність, негативний досвід, лінощі, стати активними, творчими та ініціативними. Допоможе у цьому давно відомий у світі метод «Шість капелюхів».

Педагоги діляться на 3 підгрупи. Кожна отримує по 2 капелюхи якогось кольору, який передбачає певний підхід до розв'язання проблеми відповідно до кольору капелюха.

- Пропоную проаналізувати наступну проблему з різних точок зору.

Проблема: До першого класу ходить дитина високопосадовців. Вчитель помічає певні проблеми у розвитку у дитини і наполягає на обстеженні у вузькопрофільних фахівців. Та батьки незгодні, постійно відмовляються, вважають свою дитину унікальною та обдарованою.

Жовтий – оптимізм, віра в успіх, пошук переваг.

Червоний – емоції, почуття, інтуїція.

Білий – факти і тільки факти!

Чорний – скепсис, критичний підхід.

Синій – системне мислення, організація творчого процесу.

Зелений – творчість, спонтанність

- Ця вправа допомагає усвідомити, що не можна ставитись упереджено до дітей з особливими потребами та оцінювати їх однобічно. Адже кожна людина унікальна. Як же потрібно взаємодіяти з такими дітьми, допоможе зрозуміти наступна вправа.

5. Вправа з резинкою.

- На столах лежать резинки. Пропоную кожному одягти її на руку так, як покажу це я. Ваше завдання: без допомоги інших частин тіла та предметів зняти резинку з руки якомога швидше.

- Подивіться, як можна це зробити. *(Підхожу до когось зі словами: «Допоможіть мені, будь ласка».)*

- Як бачимо, у житті не завжди можна розраховувати на себе. Інколи допомога інших людей украй важлива. Діти з особливими потребами очікують на нашу допомогу і підтримку.

6. Вправа «Піраміда підтримки».

- Пропоную покласти свою долоню на долоню сусіда, утворюючи піраміду, та дати відповідь на питання : «Яке слово підтримки я можу сказати для дитини з особливими освітніми потребами?»»

- Отже, працюючи з дітьми з особливими потребами завжди слід пам'ятати слова великого вченого І. Павлова: *«...Ніщо не залишається непорушним, а все завжди може змінитися на краще. Аби тільки були створені відповідні умови.»*

7. Вправа «Можуть – не можуть».

- Які ж умови сприятимуть ефективному навчанню та розвитку дітей з особливими освітніми потребами? Насамперед, вони мають перебувати в такому освітньому середовищі, в якому їм буде комфортно, де з'явиться можливість домогтися успіху, де вони будуть потрібні.

- Спробуйте визначити труднощі і потенціал дітей з обмеженими можливостями. Визначте, як можуть і не можуть себе поводити діти у звичайних ситуаціях життя.

Кожна група отримує аркуш і дає відповіді на запитання.

Картка 1. Люди з ослабленим зором

1. Чи можуть вони працювати на комп'ютерах, лікарями, авіапілоти, вчителями, водіями автомобілів, на заводі у цеху?
2. Чи можуть самі перейти дорогу?

3. Обійти перешкоду на вулиці?
4. Читати книжки?
5. Бути вченими, винахідниками?
6. Займатись спортом?
7. Вчитись у звичайній школі?

Картка 2. Люди з порушенням інтелекту

1. Чи можуть працювати вчителями, інженерами, льотчиками, водіями автомобілів, на заводі у цеху?
2. Чи можуть займатись спортом?
3. Вчитись у звичайній школі?
4. Бути вченими, винахідниками?
5. Грати у театрі, кіно?
6. Співати в хорі?
7. Відвідувати театри, цирк, зоопарк?

Картка 3. Люди з порушенням опорно - рухового апарату

1. Чи можуть вчитись у звичайній школі?
2. Їздити громадським транспортом?
3. Безперешкодно ходити на роботу?
4. Працювати конструкторами, юристами, лікарями, водіями, льотчиками?

5. Відвідувати театри, цирк, зоопарк?
6. Займатись спортом? Якщо так, то якими видами?
7. Чи можуть грати у театрі, кіно?

Висновок: як бачимо потенціал дітей з обмеженими фізичними можливостями є, і можна спиратися на нього при вихованні та навчанні.

8. Заповнення таблиці «Сам і разом з дитиною».

- Як же розвивати самостійність дітей з особливими потребами? Поставте + біля тих обов'язків, які діти можуть виконувати самостійно і - біля тих, які виконують тільки за Вашої участі.

- Чи є у вас зіткнення з дитиною на ґрунті виконання будь-яких справ? Що вона може виконувати і що повинна виконувати сама?

Висновки: поступово знімайте з себе турботу і відповідальність за особисті справи вашої дитини. Дозволяйте їй помилятися. Тільки тоді вона буде дорослішати і ставати «самостійною».

9. Вправа «Недитячі заборони».

- Не менш важливою умовою виховання таких дітей є створення позитивного мікроклімату у сім'ї. Часто батьки і вчителі, роблячи зауваження дітям у небезпечних для життя ситуаціях, використовують

неправильну тактику. Замість того, аби сказати дитині, що потрібно зробити, батьки кажуть, чого

робити не варто. Зрештою, дитина не отримує потрібної інформації, а слова дорослого провокують її вчиняти навпаки.

- Оберімо одного учасника, який виконає роль дитини. Він сяде на стілець у центрі кола. Решта по одному підходитимуть до нього і казатимуть, що йому заборонено робити, тобто те, що батьки найчастіше говорять своїй дитині. Стрічкою будемо зав'язувати ту частину тіла, якої стосується заборона.

«Не кричи!» - зав'язують рот.

«Не бігай!» - зав'язують ноги.

«Не дивись!» - зав'язують очі.

«Не слухай!» - зав'язують вуха.

«Не чіпай!» - зав'язують руки.

Коли в учасника будуть зав'язані всі частини тіла, йому пропонують підвестися.

- Що треба зробити, щоб він зміг рухатись, бачити, чути? Його потрібно розв'язати. Підійдіть до стрічки ті батьки, що зав'язували стрічки, і «зніміть заборону», тобто скажіть, що можна робити. Таким чином, суть заборони залишиться.

«Говори спокійно».

«Коли ти вийдеш на вулицю, зможеш набігатись досхочу».

«Пропоную подивитися цікавий фільм разом».

«Коли батьки обговорюють сімейні проблеми, потрібно вийти з кімнати».

«Ця річ дуже цінна. Якщо її будуть брати в руки, вона може зламатись».

Питання до учасника, який виконував роль дитини:

1. Що ви відчували, коли «батьки» обмежували вашу свободу?
2. Обмеження руху якої частини тіла ви відчували найбільш гостро?
3. Що ви відчували, коли вам запропонували підвестися?
4. Що хотілося розв'язати в першу чергу?
5. Що ви відчуваєте зараз?

Питання до учасників, які виконували роль дорослих:

1. Що ви відчували коли бачили нерухому дитину?
2. Що вам хотілося зробити?
3. Чи легко знайти слова, що дають змогу переформулювати заборону?
4. Що відчуваєте зараз?

10. Вправа «Заборонені та необхідні звертання до дитини».

- Не менш важливі слова, з якими Ви звертаєтесь до дітей. При взаємодії з дитиною намагайтеся пам'ятати про те, як ви спілкуєтесь з нею.
- Розподіліть звертання до дитини у дві групи: заборонені та необхідні. Біля звертання, якого варто уникати , поставте літеру З, біля стимулюючого – букву Н.

ЗАБОРОНЕНІ ЗВЕРТАННЯ ДО ДИТИНИ

1. Ну скільки разів тобі повторювати?
2. Я сказала - зроби!
3. Ти що, не розумієш?.

4. У всіх діти як діти, а ти...
5. За що мені така кара...
6. Не лізь, коли не можеш зробити...
7. І в кого ти такий вдався?.
8. Невже тобі важко запам'ятати, що...

НЕОБХІДНІ ЗВЕРТАННЯ ДО ДИТИНИ

1. Давай-но вирішимо разом...
2. Як ти гадаєш?.
3. Мій любий...
4. Це ти добре придумав...
5. Я така вдячна долі, що ти в мене є...
6. Упевнена, що ти зможеш...
7. Тобі добре вдасться...
8. Я завжди знала, що ти розумний...

11. Вправа «Ловець блага».

- Уміння володіти собою, тримати себе в руках – один з головних показників, від яких залежатимуть і успіхи батьків у вихованні дітей з особливими потребами, і психологічне здоров'я їх дітей. Тому, щоб з вами не сталося, в усьому намагайтеся знаходити позитивні сторони.
- Давайте потренуємося. Знайдіть і запишіть, будь ласка, позитивні моменти в наступних ситуаціях:

1. Ви пішли на прийом до невролога і дізналися , що в Вашої дитини затримка розвитку.
 2. Ваша дитина уникає спілкування з дітьми, і весь час конструює моделі з конструктора LEGO.
 3. У вас немає грошей, щоб поїхати з дитиною з ДЦП у реабілітаційний центр.
- Хто вкаже більше 5 позитивних моментів у кожній запропонованій ситуації, вважатиметься «ловцем блага» .

12. Техніка «Недільний вечір».

- Як бачимо, бути батьком, означає щоденно, повсякчасно віддавати душевні сили та енергію дитині. А бути батьком особливої дитини – навантаження більше в рази. Тому і емоційна втома у таких батьків набагато гостріша, а вміння допомогти собі в такій ситуації є потрібним і обов'язковим. Пропоную

спробувати наступну техніку, яка допоможе уникнути емоційного вигорання, а також налаштуватися на наступний робочий тиждень.

- Сутність техніки гранично проста. Від вас потрібно тільки одне, привчити себе, своїх близьких і друзів до того, що вечір неділі (можна вибрати будь який день тижня) – це ваш особистий час. Час, коли ви займаєтеся собою. У цей час можна ізолюватися від людей в окремій кімнаті. Можна піти погуляти, сходити в парк або, скажімо, в кінотеатр. Можна робити все, що завгодно. Фактично, тут одне обмеження – не бути

пов'язаним з кимось цього вечора, або якимись зобов'язаннями. Теоретично, можна присвятити недільний вечір спілкуванню з батьками, друзями тощо. Але так чи інакше все одно від вас будуть щось вимагати. Тому найкраще – це просто залишитися наодинці з собою, своїм хобі.

13. Виготовлення новорічного сувеніра.

- Дуже корисним для розвитку дитини з особливими потребами є спільна робота батьків і дітей. Пропоную зробити подарунок до Нового року своїми руками. Такий сувенір Ви можете зробити зі своєю дитиною.

Виготовлення ялинки.

14. Рефлексія.

- Пропоную дати відповіді на 3 запитання:

1. З яким настроєм ви закінчуєте тренінг?
2. Які відкриття ви зробили для себе під час сьогоднішньої зустрічі?
3. Якою інформацією з уроку ви поділитесь з друзями / подругами?

15. Притча «Вирішення проблем».

- І на завершення нашого тренінгу пропоную послухати притчу «Вирішення проблем».

Професор взяв у руки склянку з водою, витягнув її вперед і запитав своїх учнів: Як ви думаєте, скільки важить ця склянка? В аудиторії жваво зашепотіли. – Приблизно 200 грамів! Ні, грамів 300, мабуть! А може і всі 500, – лунали відповіді. – Я справді не знаю точно, доки не зважу її. Але зараз це не потрібно. Моє питання ось яке: що трапиться, якщо я буду так тримати склянку протягом декількох хвилин? – Нічого! – Справді, нічого страшного не трапиться, – відповів професор. А що буде, якщо я триматиму цю склянку на витягнутій руці, наприклад, дві години? – Ваша

рука почне боліти. – А якщо цілий день? – Ваша рука оніміє, у вас буде сильне м'язове напруження. Можливо, навіть доведеться їхати в лікарню, – сказав один зі студентів. – Як, по-вашому, вага склянки зміниться від того, що я її цілий день буду тримати? – Ні! – розгублено відповіли студенти. – А що потрібно робити, щоб все це виправити? – Просто поставте склянку на стіл, – весело сказав один студент. – Звісно! – радісно відповів професор. – Так ми і робимо з усіма життєвими труднощами. Подумайте про яку-небудь проблему кілька хвилин, і вона виявиться поруч із вами. Подумайте про неї кілька годин, і вона почне вас засмоктувати, як

трясовина. Якщо будете думати цілий день, вона вас паралізує. Можна думати про проблему, але, як правило, це ні до чого не призводить. Її вага не зменшиться. Впоратися з проблемою дозволяє тільки дія. Вирішуй її, адже немає сенсу носити на душі важкі камені.

- Не живіть з думкою, що у вашій сім'ї не така дитина, як у інших родинах. Дуже важливо повірити у свої сили, у сили своїх дітей, сприйняти і полюбити їх такими, якими вони є.

